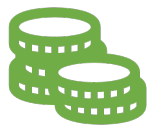

Mis on sotsiaalne ettevõtte ja kuidas see maapiirkonnas toimiks?

Mis on sotsiaalne ettevõtte?

Sotsiaalne ettevõtte on lihtsalt tugeva sotsiaalse suunitlusega lähenemine ettevõtlusele, kus tulu investeeritakse tagasi kohalikku kogukonda. Sotsiaalseid ettevõtteid motiveerib pigem soov luua sotsiaalseid või keskkondlikke muutusi kui vajadus osanike ja omanike kasumi maksimeerimiseks.

Sotsiaalseid ettevõtteid asutatakse erinevatel põhjustel ja nende ülesehitus võib erineda, alustades külakauplusest või ühistust ja lõpetades kogukonna arengurühmade või elamuühistutega. Need tekivad tihti pigem vajadusest, mitte populaarsusest, reaktsioonina kohalikele vajadustele, võimalustele ja ajenditele.

Siin selgitatakse sotsiaalse ettevõtte põhiomadusi, sealhulgas võimalusi, kuidas see võiks maapiirkonnas toimida, ning maapiirkondade omadusi, mis aitavad sotsiaalsel ettevõttel areneda.

Lisaks on kirjeldatud Euroopa maapiirkondade sotsiaalsete ettevõtetega seotud juhtumiuuringuid. Need on lisatud, et:

- näidata mitmeid erinevaid põhjuseid sotsiaalsete ettevõtete loomiseks;
- rõhutada sotsiaalsete ettevõtete tegevuse mitmekülgsust;
- tuua näiteid ideede ja huvi tekitamiseks.

Kuidas sotsiaalne ettevõtte maapiirkonnas toimib?

Euroopa maapiirkonnad seisavad silmitsi sarnaste probleemidega, mida põhjustavad turutõrked, avalike teenuste kadumine ja rahvastikuprobleemid (eakate inimeste arvu suurenemine ja noorte väljaränne). Sotsiaalsel ettevõttel on tohtu potentsiaal nende majanduslike, sotsiaalsete ja keskkondlike küsimustega abistamiseks.

Sotsiaalne ettevõtte toimib maapiirkonnas hästi, kuna see võimaldab inimestel rakendada kohalikke oskusi ja teadmisi unikaalsete ning just nende kogukonna jaoks toimivate lahenduste leidmiseks.

Allolevas tabelis on mõned näited maapiirkondade sotsiaalsetest ettevõtetest koos nende asukohtade, sotsiaalse/keskkondliku eesmärgi ja äritegevustega, mida need sotsiaalse või keskkondliku eesmärgi saavutamiseks rakendavad.

Näiteid maapiirkondade sotsiaalsetest ettevõtetest			
Nimi	Asukoht	Sotsiaalne/keskkondlik eesmärk	Äritegevus
Shetland Soap Company	Shetlandi saared, Šotimaa	Pakkuda tööd õpiraskustega või autistlikele inimestele.	Toodab erinevaid eksklusiivseid, jõukale tarbijale mõeldud käsitöösepe ja nahahooldustooteid.
Callander Youth Project Trust	Callander, Šotimaa	Pakkuda väljaõpet ja tööd noortele inimestele majutustööstuses.	Peab linnas kohalikku noortehostelit ja kohvikut.
Jura Community Shop	Jura saar, Šotimaa	Hallata ja juhtida saare jaoks kestlikku kogukonnale kuuluvat poodi.	Pakub erinevaid toiduaineid, ajalehti ja majapidamistarbeid ning kohaliku postkontori teenust.
Mobile Info Café (Ökokratt OÜ)	Lahemaa, Eesti	Pakkuda tööd kohalikele inimestele ja praktikakohti loodusturismi õpilastele turistidega kohtumiseks ja Lahemaa piirkonna tutvustamiseks.	Turismiinfo keskus ja ratastel kohvik, mida on võimalik transportida mistahes asukohta.
Lõuna-Eesti Toiduvõrgustik	Lõuna-Eesti	Kohalike, värskete ja kvaliteetsete põllumajanduslike toiduainete pakkumine ning väiketootjate ühendamine tõhusamaks kollektiivseks turustamiseks.	Kogub kokku kohalike tootjate toodangu ja toimetab selle Eesti suurematesse linnadesse. Klientideks on valdavalt restoranid ja kohvikud. Väga hästi läbimõeldud e-pood, mis on leitav siin: www.let.ee
Made in Rosia Montana	Roşia Montană, Rumeenia	Pakkuda tööd ja lisisissetulekut Roşia Montană naistele, võimaldades neil ja nende perekondadel saavutada paremat elatustaset.	Naised toodavad ja müüvad käsitööna valminud meriinovillast riideesemeid, sealhulgas sokke, kindaid, mütse, sulle, käpikuid, kampsuneid, veste, tekke ja joogasokke nii naistele, meestele kui ka lastele.
Comana Crafts Village (Satul	Comana, Rumeenia	Pakkuda tööd maapiirkondade elanikele ja	Kogukondlik käsitööpood, sealhulgas puutöö õpitoad,

meșteșugurilor - Asociația Moara de hârtie)		toetada positiivse keskonnamõjuga projekte.	keraamika, punumine ja tikkimine, traditsiooniline freesimine, sepatöö õpitoad, traditsiooniline puu- ja köögiviljade töötlemine.
---	--	---	---

Miks on sotsiaalsed ettevõtted maapiirkondades edukad?

Sotsiaalne ettevõtte on kogukondade või inimgruppide jaoks võimalus kokku tulla ja midagi ära teha, leida ainulaadseid ja kohaliku eluoluga sobivaid lahendusi või võimalusi. Sotsiaalsed ettevõtted on maapiirkondades edukad tänu oma võimele kasutada ära maakogukondadele loomupäraseid omadusi, kohalikke teadmisi, usaldusvõrgustikku ja sotsiaalset vastutustunnet.

- Maapiirkondi iseloomustavad suurem usaldus, vastastikune sõltuvus ja tugevad sotsiaalsed võrgustikud, mis loovad sotsiaalse ettevõtte jaoks viljaka pinnase.
- Uuringud on näidanud, et geograafiliselt eraldatud kogukondades elavad inimesed on loomult ettevõtlikumad ja visamad, kuna nad teavad, et välisabi on kaugel ja raskesti kättesaadav.
- Sellele loomupärasele ettevõtlikkusele viidatakse vahel ka kui saarlaste mentaliteedile, mida iseloomustatakse kui valmidust kohalike probleemide lahendamiseks ja nende eest vastutuse võtmiseks.

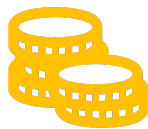

See ei tähenda, et see oleks lihtne. Sotsiaalset ettevõtet ei tohiks võtta kui midagi, millega toota suurt tulu või lahendada rahastamises tekkinud puudujääke. Kuigi see võib aja jooksul ka tulu toota, on oluline mõista, et see nõuab mõju avaldamiseks ja tulu tootmiseks ressursse, nagu aeg ja pühendumus. Sarnaselt enamikele ettevõtetele võib ka sotsiaalsete ettevõtete puhul minna aastaid, enne kui need hakkavad tulu tootma.

Sotsiaalne ettevõtte reaktsioonina turutõrkele, eeldused ja võimalused

Sotsiaalne ettevõtte on tihti reaktsioon erinevatele ajenditele, nagu avalike teenuste kadumine, turutõrge või vajaduse või võimaluse tuvastamine kohalikul tasandil.

Traditsiooniline turumeetod ei pruugi maapiirkondades ja kõrvalistes kogukondades alati toimida, kuna nendega kaasnevad logistika, reisimise ja eraldatud geograafilise asukohaga seotud lisakulud, mis teevad ettevõtte juhtimise keerulisemaks.

Sellised lisakulud takistavad teenuste pakkumist ja turu arenemist, kuna eraettevõtjatel on väiksem huvi pakkuda teenuseid piirkondades, kus kasumimarginaal on madal ja turg väike.

Sotsiaalne ettevõtte võib kogukondade jaoks olla viis, kuidas tulla kokku ja tagada esmatähtsate teenuste säilimine. See vähendab kogukondade ebakindlust ja parandab nende kestlikkust.

Sarnaselt traditsioonilisele ettevõttele peab ka sotsiaalne ettevõtte tulu tootma, kuid see on eelkõige keskendunud pigem kohaliku mõju suurendamisele kui traditsioonilise ettevõtte kasvumudeli järgimisele.

Teenust osutavad (nt bensiinijaamad) või mingit vara haldavad (nt kohalik metsamaa) sotsiaalsed ettevõtted ei tooda tihti väga suurt tulu, vaid on olemas kogukonna hüvanguks. See võib saada märkimisväärset sotsiaalset ja emotsionaalset vastukaja kohalikest inimestest, kes mõistavad nende funktsioonide madalat kasumlikkust ja suurt sotsiaalset väärtust.

See omakorda loob suurt kogukondlikku toetust ja kollektiivset vastutust toetada ettevõtteid, mis pakuvad maakohtade kestlikkuse ja elamisväärsuse seisukohast esmatähtsaid teenuseid, näiteks külapoed. Näite sellest leiata [Appini küla ühistu juhtumiuuringust](#).

